

გლობალიზაცია და ეკონომიკური უსაფრთხოება კაპიტალის საერთაშორისო მოძრაობის პირობებში

მარინა ბალათურია, სტუ-ს პროფესორი
მანანა ბერუაშვილი, სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

თანამედროვე მსოფლიოში მიმდინარე პროცესებიდან გამომდინარე, გლობალიზაცია და ეროვნული ეკონომიკის მდგრადი და უსაფრთხო განვითარება ერთ-ერთი აქტუალური და პრობლემატური საკითხია. გლობალიზაციის მიმართ მეცნიერებასა და პრაქტიკაში ერთმანეთისაგან განსხვავებული მიდგომები არსებობს.

გლობალიზაციის პროცესების გაღრმავებამ გამოიწვია სახელმწიფოთა უსაფრთხოების, კერძოდ, ეკონომიკური უსაფრთხოებისა და მდგრადი განვითარების პრობლემების შესწავლა - ანალიზისა და განზოგადების აუციელებლობა.

* * * * *

გლობალიზაცია თანამედროვე მსოფლიოს ერთ-ერთი ძირითადი თავისებურებაა, თავისი არსით უნივერსალურია და მისი ძლიერი ტენდენციების გავლენა დღეს გარდაუვალია. გლობალიზაცია ერთმანეთთან აახლოვებს და ურთიერთდამოკიდებულს ხდის ქვეყნებს. იგი ხელს უწყობს მსოფლიო მასშტაბით რესურსების ეფექტიან გამოყენებას, მეცნიერების მიღწევების მოკლე ვადაში დანერგვას, რესურსდამზოგველი და ნაკლებნარჩენებიანი ტექნოლოგიების ფართოდ გავრცელებას, კაპიტალის თავისუფალ მოძრაობას, განსაკუთრებით ფინანსური კაპიტალის მობილურობის ზრდას და ა.შ.

გლობალიზაციის პირობებში იზრდება ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების შესაძლებლობები. ამ პროცესში მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ადგილობრივი და უცხოური კაპიტალის თავისუფალ მოძრაობას, მის ხელმისაწვდომობას, მისთვის სასურველი გარემოს შექმნას და მასთან დაკავშირებულ მაკროეკონომიკურ სტაბილურობას.

მსოფლიო ეკონომიკაში ძლიერდება ინტერნაციონალიზაციისა და გლობალიზაციის ტენდენციები. აღნიშნული პროცესები, უცხოური ინვესტიციების ზრდის კვალობაზე, სულ უფრო მნიშვნელოვან როლს თამაშობენ სხვადასხვა ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაში.

ინვესტიცია- ესაა ფინანსური, მატერიალური და ინტელექტუალური ფასეულობების ყველა სახეობა, რომელიც შეიძლება ჩაიდოს ნებისმიერი საქმიანობის სფეროში, ქვეყნის შიგნით და საზღვარგარეთ, მაღალი მოგების მიღების მიზნით. ამ პროცესში ორი ძირითადი კომპონენტია გასათვალისწინებელი: დანახარჯები, ანუ საინვესტიციო დაბანდებები და შედეგები, ანუ ის შემოსავლები, რასაც ინვესტორი

საინვესტიციო პროექტის განხორციელების შემდეგ იღებს.

ინვესტიციების მოზიდვა ქვეყნის ეკონომიკის კრიზისიდან გამოყვანის საშუალებაა. ეს ნაბიჯი აუცილებელია რიგი მიზეზების გამო: გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყანაში როგორც საქართველო, ნელა ვითარდება მცირე და საშუალო ბიზნესი, პრივატიზებულია საწარმოთა უმრავლესობა, რომლებიც თავიანთი პირვანდელი დანიშნულებით აღარ ფუნქციონირებენ, მაღალია უმუშევრობის დონე, დაბალია შრომის მწარმოებლურობის მაჩვენებელი და შესაბამისად შრომის ანაზღაურება, რაც განაპირობებს მოსახლეობის დანაზოგების სიმცირეს და ქვეყანაში მწირი ადგილობრივი კაპიტალდაბანდებების შესაძლებლობას.

ცნობილია, რომ გლობალიზაციის პირობებში ხდება სახელმწიფოების ინტეგრაცია და ურთიერთგადაჯახულობა, საფინანსო ეკონომიკური ურთიერთობების ინტერნაციონალიზაცია. ამ გარემოებებიდან გამომდინარე დღევანდელი მსოფლიო ეკონომიკის უმთავრეს თავისებურებად და ტენდენციად უნდა მივიჩნიოთ კაპიტალის საერთაშორისო მოძრაობა, რომელიც ტექ-ების განვითარებასთან და მათი მასშტაბების ზრდასთან ერთად უფრო და უფრო ღრმავდება.

მსოფლიო სავალუტო ფონდის მეთოდოლოგიის თანახმად საერთაშორისო კაპიტალდაბანდება ხორციელდება პირდაპირი, პორტფელური და სხვა ინვესტიციების სახით. ინვესტიციების განხორციელებისას მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ იმ ქვეყნის პოლიტიკური და ეკონომიკური გარემო, რომელშიც უნდა მოხდეს კაპიტალდაბანდება, არამედ მთლიანად მსოფლიოში არსებული სიტუაცია.

პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებზე დიდ გავლენას ახდენს ეკონომიკური და პოლიტიკური უსაფრთხოება, თუმცა შეიძლება ითქვას, რომ თვით პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები წარმოადგენს ამგვარი უსაფრთხოების გარკვეულ გარანტიას თანამედროვე გლობალურ სივრცეში. ინვესტორი დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს ინვესტიციის მიმღებ ქვეყანაში ბაზრის სიდიდესა და ტევადობას. ეს მაჩვენებელი ერთ ერთ ძირითადს წარმოადგენს, როდესაც იგი თავისი საქმიანობისათვის ამა თუ იმ რეგიონს ირჩევს და ქმნის საწარმოს ან სხვა სახით აბანდებს კაპიტალს. ინვესტორი, სწავლობს და აანალიზებს თავისი საქმიანობისათვის სასურველ სახელმწიფო რეგულირების აპარატსა და საკანონმდებლო აქტებისა და კანონების მთელ სპექტრს. ქვეყნის შიგნით არსებული პოლიტიკური, სოციალური და კრიმინოგენული სიტუაციების სტაბილურობა სტიმულს

აძლევს ინვესტორს მონაწილეობა მიიღოს ახალი საწარმოების შექმნაში. აწარმოოს პროდუქცია და გაიტანოს ბაზარზე. ინვესტორის საბოლოო მიზანია რეგიონში ბაზრის განვითარების შესაძლებლობა, ხოლო იმისათვის, რომ ეს მოხდეს აუცილებელია ყველა სხვა ფაქტორთან ერთად ქვეყანაში მიღებულ იქნას ყველაზე „სამართლიანი“ კანონი მენარმეობის შესახებ.

კაპიტალის საერთაშორისო მოძრაობაზე და გლობალიზაციაზე საუბრისას გვერდს ვერ აუვლით, კომუნიკაციების, კერძოდ კი ინტერნეტის როლს ამ სფეროში „ინტერნეტ ეკონომიკა“ სულ უფრო დიდ პოპულარობას იხვეჭს მსოფლიოში, ეს განპირობებულია იმით, რომ ეკონომიკური ურთიერთობების ასეთი ფორმა, ბევრად უფრო სწრაფია და ნაკლებ დანახარჯებს საჭიროებს. ინტერნეტის საშუალებით ყველაზე მარტივად ხდება ძვირადღირებული პროდუქტის - ინფორმაციის მოპოვება და გავრცელება, თანაც ეს ხდება არალოკალური არამედ გლობალური მასშტაბით, ხოლო ინფორმაციული ტექნოლოგიების - ინფორმაციის სწორად გამოყენება გარკვეულწილად განსაზღვრავს ეკონომიკურ უსაფრთხოებას. თუ გავითვალისწინებთ ინტერნეტ-ეკონომიკის და საერთოდ ინტერნეტის დღევანდელ მასშტაბებს, შეიძლება ვივარაუდოთ რომ ინტერნეტი უდიდეს როლს შეასრულებს მსოფლიოს ეკონომიკაში და ხელს შეუწყობს კაპიტალის საერთაშორისო მოძრაობას.

თანამედროვე პირობებში სუვერენული სახელმწიფოების ერთ-ერთი ამოცანაა ეროვნული ეკონომიკური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, რომლის ერთ-ერთ ძირითად ელემენტად - მდგრადი განვითარება განიხილება. მდგრადი განვითარება ისეთი განვითარებაა რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ადამიანთა დღევანდელი და მომავალი თაობების მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება, რაც ცხოვრების მაღალი დონის მიღწევას გულისხმობს. ასეთი ეკონომიკა უნდა ეყრდნობოდეს მართვის თანამედროვე პრინციპებს: პროგნოზირებას, სტრატეგიულ დაგეგმვას, მიზნობრივ პროგნოზირებას და ა.შ.

ქვეყნის უსაფრთხოებად იგულისხმება მისი დაცვის ხარისხი ისეთი ფაქტორების გავლენისაგან, რომლებიც ინვევენ ტერიტორიული მთლიანობის, სუვერენიტეტის და დამოუკიდებლობის დაკარგვის, პროგრესული განვითარების პოტენციალის მოშლის საფრთხეს. ეროვნული უსაფრთხოება, როგორც ერთიანი სისტემა მოიცავს სამ ძირითად შემადგენელს: სახელმწიფოს - როგორც პოლიტიკური ორგანიზაციის უსაფრთხოებას, საზოგადოების უსაფრთხოებას და პიროვნების და მოსახლეობის უსაფრთხოებას.

როდესაც რეალურად დადგა ქვეყნების ეკონომიკური უსაფრთხოების და რესურსების ამონურვადობის პრობლემა, სახელმწიფოს ეკისრება ვალდებულება, ახალ პირობებთან მიმართებაში უზრუნველყოს სოციალური და ეკონომიკური უსაფრთხოება საზოგადოებრივი ურთიერთობების ყველა სფეროში

, რესურსები განსაზღვროს ისე რომ გათვალისწინებული იქნას გარემოსა და მეზობელი სახელმწიფოების უსაფრთხოების პირობები, მდგრადი განვითარება და გლობალური პოტენციალის კოორდინაციის მაღალი დონე.

საქართველოს ეკონომიკური უსაფრთხოების კონცეფციის მიხედვით, ეკონომიკური და სოციალური უსაფრთხოება წარმოდგენილია შემდეგნაირად: ადამიანის უსაფრთხოება, მაკროეკონომიკური უსაფრთხოება, მეზოეკონომიკური უსაფრთხოება, მიკროეკონომიკური უსაფრთხოება, მეგაეკონომიკური უსაფრთხოება. ადამიანის ეკონომიკური და სოციალური უსაფრთხოების ძირითად მაჩვენებლებად მიჩნეულია ადამიანის პოტენციალის განვითარების ინდექსი და ცხოვრების ხარისხი, ასევე ადამიანის შრომითი სასურსათო, ფსიქოლოგიური უსაფრთხოება, ადამიანისეული კაპიტალის კონკურენტუნარიანობა და სხვა. თანამედროვე პირობებში წინა პლანზეა წარმოდგენილი ადამიანის ეკონომიკური და სოციალური უსაფრთხოება. ეს სავსებით სამართლიანია, რადგან ადამიანები და ადამიანთა ჯგუფები ქმნიან გლობალურ სივრცეს.

შეიძლება ითქვას რომ ძლიერი ეკონომიკა არის ეკონომიკური უსაფრთხოების გარანტი. თუ ქვეყანას აქვს არჩეული ეკონომიკის განვითარების სწორი კურსი, რომელშიც გათვალისწინებულია როგორც სოციალური საკითხები, ასევე ეროვნული ინტერესები და ქვეყნის ეკონომიკა ვითარდება მაღალი ტემპებით, მას აქვს საერთაშორისო, ორმხრივი კავშირები უცხო ქვეყნებთან და ტეკ-ებთან, მაშინ ეს ქვეყანა არა მხოლოდ ეკონომიკურად, არამედ პოლიტიკურადაც უსაფრთხოდ განვითარდება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. აბრალავა ა. ეროვნული ეკონომიკა და გლობალიზაცია, თბ. „ინოვაცია“ 2005 წ
2. სიჭინავა ა. ინვესტიციები, თბ 2010 წ
3. არჩვაძე ი. გლობალური ეკონომიკური კრიზისი- ნიშნები და ტენდენციები 2009 წ
4. ასათიანი რ. გლობალიზაცია, ეკონომიკური თეორია და საქართველო 2010 წ
5. ჩიქავა ლ. ინოვაციური ეკონომიკა თბ. „სიახლე“ 2006 წ
6. მაღაშხია გ. კრიზისი და განვითარება თბ. „სიახლე“ 2010 წ